

UMENIE A KULTÚRA

**Učebné osnovy
3. september 2018**

Názov predmetu	UMENIE A KULTÚRA					
	1. – 4. ročník 4G					
Časový rozsah výučby	Ročník	1.	2.	3.	4.	SPOLU
	ŠVP	-	-	-	-	2
	ŠkVP - GAP	0	1	1	0	2
	ŠkVP - DSA	0	1	1	0	2
Názov ŠkVP	7902 J gymnázium					
Názov ŠVP	gymnázium					
Stupeň vzdelania	úplné stredné všeobecné vzdelanie (vyššie sekundárne) - ISCED 3A - gymnázium					
Dĺžka štúdia	4 roky					
Forma štúdia	denná					
Vyučovacia jazyk	slovenský jazyk					

Poznámka:**1. Charakteristika predmetu**

Predmet Umenie a kultúra patrí do rovnomennej oblasti UMENIE A KULTÚRA. Vyučuje sa v 1. – 4. ročníku sekundárneho vzdelávania. Nadväzuje na predmet Výchova umením v tej istej oblasti, ktorá sa vyučuje v 8. a 9. ročníku nižšieho sekundárneho vzdelávania.

Predmet Umenie a kultúra integrálne spája percepciu globálnych javov života s hlavnými umeleckými druhmi, svetom kultúry, životným štýlom. Rozvíja tvorivé myslenie, zručnosti a návyky žiakov, formuje ich vlastné názory a hodnotové postoje.

Koncepcia predmetu predpokladá uplatňovanie zážitkových metód edukácie, kreatívne chápanie umenia, mimoumeleckého estetického a širšej kultúrnej aktivity človeka. Prostredníctvom zážitkových a skúsenostných metód vyučovania (projekčné metódy, dramatická výchova, priama skúsenosť atď.) sa snaží motivovať žiakov, rozvíjať a kultivovať ich osobnosť. Zámer aktívnej formy vnímania umeleckého diela smeruje k praktickej činnosti spojenej s poznávaním vyjadrovacích prostriedkov, reči umenia. Spoločné témy, námety, procesy, analógie a špecifiká vo vyjadrovacích prostriedkoch budú obsahom interpretácie rôznych druhov umení ako realizácia polyestetického výchovy.

System chronológie dejín umenia bude uplatňovaný až vo vyšších ročníkoch, kde vnímanie a spoznávanie umenia v historickom kontexte nemusí byť viazané na postupnosť minulosti – prítomnosti, dôraz bude kladený na aktuálne formy umenia v súčasnom svete. Poznanie estetických pojmov a estetických názorov v paralele dejín umenia a kultúry bude záverečnou syntézou vedomostí a zručností maturanta gymnázia.

2. Ciele vyučovacieho predmetu**Kultúrne kompetencie (kultúrna gramotnosť):**

Vo väzbe na kľúčové kompetencie možno vyčleniť tieto hlavné kultúrne kompetencie, ktoré rozvíja predmet Umenie a kultúra:

- povedomie kultúrnej identity,
- rešpekt a tolerancia k hodnotám iných kultúr, základné interkultúrne kompetencie pre komunikáciu s príslušníkmi iných kultúr,
- pochopenie významu estetických faktorov, estetickej činnosti a umenia v živote človeka a spoločnosti,

- rozlišovanie hlavných umeleckých druhov, reflexia svojich estetických zážitkov,
- kultivovaná vizuálna, akustická, jazyková a pohybová gramotnosť, schopnosť kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií,
- práca s informáciami o významných umeleckých dielach a tendenciách z európskej tradície, a informáciami o typických dielach iných vybraných kultúrnych tradícií,
- porozumenie súčasnej umeleckej a kultúrnej tvorbe,
- kultúrna komunikácia,
- zodpovedné postoje a kritické myslenie k súčasnej kultúrnej ponuke a k médiám.

Hlavným cieľom predmetu Umenie a kultúra je teda rozvoj socio-afektívnych schopností žiaka, jeho postojov, hodnotových orientácií a kritického vnímania kultúry. Predmet sa orientuje aj na rozvoj psycho-motorických schopností žiaka, na jeho samostatné tvorivé vyjadrovanie obsahov psychiky, ako aj na rozvoj kognitívnych schopností žiaka v poznávaní kultúry súčasnosti a minulosti.

Čiastkovými cieľmi učebného predmetu sú:

- rozvoj žiakovej kultúrnej identity,
- rozvoj kultúrno-historického povedomia,
- rozvoj schopnosti porozumieť iným kultúram,
- rozvoj schopnosti rešpektovať a tolerovať hodnoty iných ľudí a kultúr,
- rozvoj schopnosti vnímať rôzne vyjadrovacie prostriedky, médiá a tendencie, ktoré v kultúre a v umeniach existujú,
- rozvoj schopnosti vyjadrovať sa na úrovni doby a na úrovni svojich optimálnych schopností s pomocou nástrojov, ktoré žiakovi kultúra ponúka,
- rozvoj kultivovanej vizuálnej, sluchovej, jazykovej a pohybovej gramotnosti,
- rozvoj schopnosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií, vrátane hudobných umení, scénických umení, písaného a hovoreného slova, architektúry, výtvarných prostriedkov a elektronických médií (hudobných, výtvarných, dramatických umení, multimédií, literatúry a hovoreného slova, dizajnu a architektúry).

Predmet podporuje aj zodpovedné a samostatné postoje k súčasnej kultúrnej ponuke, k móde a k subkultúram, k tradičným hodnotám vlastnej kultúry, podnecuje kritické myslenie vo vzťahu k mediálnej ponuke a k iným súčasným kultúrnym procesom. Rozvíjajú sa tu žiakove interkultúrne kompetencie pre komunikáciu a spoluprácu s príslušníkmi iných kultúr. Predmet rozvíja vo viacerých témach tak osobnostné kompetencie, ako aj kognitívne kompetencie, komunikačné kompetencie a občianske kompetencie. Pretože žiak je komplexnou osobnosťou a nie je možné rozvíjať jeho kompetencie izolovane, niektoré kompetencie sa rozvíjajú cez viaceré témy. Predmet vedie žiakov k tomu, aby vnímali kultúrne artefakty, kultúrne prejavy a umelecké diela v ich mnohostrannosti ako prirodzenú súčasť svojho života.

3. Obsah vzdelávania

3.1 Štruktúra obsahu predmetu

2. ročník **(33 hodín)**

Názov TC	Orientačný počet hodín
1.1 Poznanie, analýza a interpretácia vybraných umeleckých diel a tendencií z histórie kultúry a z kultúry vlastného regiónu a národa	10
1.2 Princípy populárnej kultúry, masová kultúra, elektronické médiá. Kultúrna komunikácia. Kultúra a technika.	23

3. ročník **(33 hodín)**

Názov TC	Orientačný počet hodín
2.1 Vnímanie umenia v historickom kontexte: súčasnosť – minulosť, komparácia epoch 20	
2.2 Prehľad v kultúre, umelecký trh, medzikultúrne vzťahy	13

3.2 Ciele, obsah a prierezové témy predmetu

2. ročník

1.1 Poznanie, analýza a interpretácia vybraných umeleckých diel a tendencií z histórie kultúry a z kultúry vlastného regiónu a národa

Ciele

- vedieť interpretovať rôzne umelecké diela – literárne, hudobné, výtvarné, filmové, elektronické, hudobné, dramatické...,
- naučiť sa hľadať rôzne významové vrstvy v diele,
- kreatívne vyjadrovať svoje myšlienky,
- pracovať s rôznymi informáciami, formovať kritické postoje k umeniu, k súčasnej kultúre.

Obsah

Úžitkové predmety a umelecké diela. Estetické vnímanie. Analýza umeleckého diela – štruktúra a kompozícia diela. Interpretácia umeleckého diela. Hlavné druhy umenia.

Prierezové témy:

osobnostný a sociálny rozvoj, mediálny výchova, tvorba projektu a prezentačné zručnosti

1.2. Princípy populárnej kultúry, masová kultúra, elektronické médiá. Kultúrna komunikácia. Kultúra a technika.

Ciele

- vedieť rozlíšiť produkty masovej kultúry,
- rozvíjanie hodnotových orientácií a kritického myslenia vo vzťahu k populárnej kultúre a médiám,

- rozvíjať kreatívne schopnosti,
- podporovať prácu v skupinách,
- rozvoj estetického vnímania a cítenia.

Obsah

Populárna kultúra – typy, ľudia v populárnej kultúre, idol, vzor, norma, zmysel populárnej kultúry. Hlavné typy produktov masovej kultúry, médiá, reklama. Tzv. vysoká kultúra, voľné a úžitkové umenie, konvencia a experimentovanie v umení. Princípy fungovania tzv. vysokej kultúry – koncerty, galérie, divadlo...Kultúrna tradícia. Produkty populárnej kultúry, populárna kultúra a médiá, populárna kultúra a mládež. Umelecký trh a marketing. Význam, hodnoty a štruktúra produktov masovej kultúry. Masová kultúra a médiá, princípy fungovania masovej kultúry.

Prierezové témy:

osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, tvorba projektu a prezentačné zručnosti

3. ročník

2.1 Vnímanie umenia v historickom kontexte: súčasnosť – minulosť, komparácia epoch

Ciele

- vedieť interpretovať rôzne umelecké diela – literárne, hudobné, výtvarné, filmové, elektronické, hudobné, dramatické...,
- naučiť sa hľadať rôzne významové vrstvy v diele,
- kreatívne vyjadrovať svoje myšlienky,
- pracovať s rôznymi informáciami, formovať kritické postoje k umeniu, k súčasnej kultúre,
- vedieť porovnať vyjadrovacie prostriedky umeleckých druhov, prijímať a odmietať názory iných,
- naučiť sa interpretovať kultúrne artefakty z minulosti a súčasnosti.

Obsah

Poznanie, analýza a interpretácia vybraných umeleckých diel a tendencií z histórie kultúry – umelecká tvorba, gýč a brak, úžitkové diela (dizajn, reklama, architektúra, logo, oslavná báseň, shou k sviatku, pouličné slávnosti. Tvorivé postupy v umení- výberovo, napr. tvorba harmónie či disharmónie, práca som symbolmi, umenie ako mágia, oslava bohov, sebvýjadrenie umelca, prezentácia škaredého, umenie ako irónia, umenie pre umenie, zneužitie umenia a pod..

Prierezové témy:

osobnostný a sociálny rozvoj, mediálny výchova, tvorba projektu a prezentačné zručnosti

2.2. Prevádzka v kultúre, umelecký trh, medzikultúrne vzťahy.

Ciele

- analyzovať umeleckú ponuku, diskutovať o nej,
- vedieť sa zorientovať v súčasnej kultúrnej ponuke a vytvárať so pozitívny postoj k nej,
- poznať princípy fungovania kultúrnych inštitúcií,

- vytvárať vzťah k iným kultúram, chápať odlišnosti iných kultúr.

Obsah

Prevádzka v kultúre. Médiá a kultúra . Trh s umením a kultúrou – reklama, marketing, výstavy, festivaly, veľtrhy, aukcie, ľudia v obchode s kultúrou. Ekonomická hodnota umenia. Inštitúcie na trhu s kultúrou. Formy prevádzky na trhu s kultúrou – výstava, koncert, mediálna prezentácia, promo akcia, film o filme, happening, chodník slávy a pod.

Prierezové témy:

osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, tvorba projektu a prezentačné zručnosti

V Sabinove dňa 3. septembra 2018

Mgr. Jozef Muránsky
riaditeľ školy